

1713 13 8
16

ORDINIS IVRIS CONSVLTORVM
IN
ACADEMIA VITEMBERGENSI
DECANVS

IO. PAVLVS
SCHROETER,

J. V. D. POTENTISS. POLONIAR. REGIS ET
ELECT. SAX. IN SVMMO PROVOCATIONVM
SENATV CONSILIARIVS ET IVDICII
PROVINCIALIS IN MARCHIONATV
INFERIORIS LVSATIAE
ASSESSOR,

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

de Intercessione et dispensatione conjugio

3.

ORDINIS IVRIS CONSULTORVM

IN

ACADEMIA VITTEMBERGENSI

DECANVS

IO. PAVLVS

SCHROETER

IN D. POTENTISS. COLONIAR. REGIS ET

EL. T. SAX. IN SVMMO PROVOCATIONVM

SENATV CONSILIARIVS ET IVDICII

PROVINCIALIS IN MARCHIONIA

INFERIORIS SASSONIAE

ASSessor

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

Q. D. B. V.

um de redintegrando matrimonio
Disputationem Inauguralem pro-
positurus sit Nobiliss. Jurium Can-
didatus Jo. Andreas Straphinus,
qua inter alia potissimum ad exa-
men revocatur, quod communi-
ter tradi solet: conditionalem remissionem Conju-
gis, et intercessionem pro Conjuge adultero, si
gratia et potestas ipsi fiat in loco et domo sua re-
manendi, et poena relegationis in pecuniariam com-
mutetur, pro pura esse habendam, ac, conditione
non obstante, remissa poena mortis, adulterii reum
e ditione esse relegandum, et Conjugi remittenti
imponendum, ut eum sequatur, atque una cum eo
migret: venit mihi in mentem cognatae quaestionis,
nimirum, quando post mortem alterius conjugis su-
perstes convincitur adulterii commissi eo tempore,
cum Conjux adhuc viveret, num remittenda sit poe-
na ordinaria adultero, substituta poena perpetuae rele-

relegationis? Agentem decisionem tuetur Carpzov.
in pract. crim. Q. 55. n. 50. seqq. et alii etiam magni
nominis Juris Consulti, secuti ea in re Dan. Mollerum
lib. 3. semestr. c. 13. n. 2. Ita vero ipsorum fert ratio:
hoc casu remissionem conjugis demortui praesumen-
dam esse, ideo, quod actio adulterii tendat ad me-
ram vindictam injuriae illatae, quae morte extingui-
tur, ut ad heredes nequaquam transeat, quamvis de-
functus injurias ignoraverit, quod multis textibus ex-
tit. de Injuriis imprimis cumulatis comprobare fat-
agunt; deinde quod pie, bene, ac Deo rem gratam
faciat conjux, adulterium conjugi condonando, id-
eoque defunctum, si vel in ultimo mortis articulo
adulterium conjugis rescivisset, hoc effecturum fuisse
praesumendum, cum alias quisque moriendo ani-
mum vindicandi, et persequendi injuriam sibi illatam
remisisse censeatur, potissimum denique momen-
tum ponunt in *const. Elect. Sax. 21. p. 4.* ubi statuitur:
Si maritus adulterium uxoris sciens idque indignatus
eam expulerit, vel de eo conquestus sit, morte au-
tem praeventus vindicare non potuerit, quod tum
heredes in jus ipsius succedant, unde ducto a con-
trario sensu argumento inferunt, quod si maritus
ignorans conjugis adulterium decesserit, heredes ad
privationem dotis et donationis propter nuptias
agere non valeant, et denique hanc conclusionem
ad praesens thema per extensivam interpretationem
producunt. Verum, quod pace ipsorum dixerim,
non

non videntur haec argumenta, quod volunt, evincere. Equidem si conjux post delictum a conjuge commissum aliquandiu vixisset, idque bene scivisset, et nihilominus conjugem in thoro retinisset, salva res est, et dubio caret, tacite ruptum per adulterium matrimonium jam esse redintegratum; at enim, si defuncto conjugi perpetratum ab altero adulterium vel usque ad mortem fuerit ignotum, vel licet resciverit, antequam super redintegratione matrimonii suam sententiam declararet, properante fato fuerit abreptus, longe aliter sese habent omnia, atque hoc casu, ut ad mitigandam poenam proficiat mors conjugis, non poterit efficere, quod in legibus Pandectarum traditum est, nimirum injuriam et vindictam morte extingui, ita ut ad heredes nequaquam transeat, etiamsi mortuus illatas injurias ignoraverit. Et enim de diversis haec illatio est, cum quidem, si de injuria civiliter et privato judicio agatur, poena parti laesae veniat applicanda, et meram vindictam injuriae privato illatae contineat *l. 7. §. 1. ff. de injur.* atque in bonis ejus ante litis contestationem non computetur *l. 28. ff. eod.* unde prono alveo fluit, quod actio et vindicta injuriarum ante litis contestationem ad heredes active non transeat, secundum *§. 1. ff. de perpet. et temp. act. l. 10. §. 2. si quis cautionib. in jud. l. 13. pr. l. 15. §. 14. ff. de injur.* ex adverso accusatio adulterii fit publici judicii, et non solum marito, sed jure Pandectarum etiam extraneis competierit, *l. 2. §. 9. l. 4.*

l. 4. §. 1. et 2. l. 15. §. 4. ff. ad L. Jul. de adult. ac, quod caput rei est, expressim sancitum in *l. 11. §. 8. l. 5. l. 15. §. 8. ff. eod.* defuncto marito, viduam uxorem adulterii postulari posse reperiatur, quod nec Constantinus in *l. 30. C. ad l. Jul. de adult.* qua facultatem accusandi ad certas personas restrictam esse traditur, non sine contradictione magni nominis Juris Consultorum, quam litem in praesens nostram facere nil attinet, immutavit, adeoque Carpzovii doctrina in Jure Romano nullum invenit praesidium, quin illud potius ipsi diserte refragatur. Neque vero ex sacris literis et Jure Canonico majora ea accipiet pondera. Quamvis enim scriptura sacra ad reconciliationem et condonandum proximo, quae in nos commisit, in universum omnes, qui Christo nomen dederunt, pronos esse velit, et poenas, quae irreconciliabiles manent, graviter describat; attamen inde non inferitur, Christianum ei, qui cum ingenti crimine fidem datam semel fregit, denuo fidere, & se suaque ipsi concredere teneri, et, si hoc faciat, gratum imprimis Deo opus perpetrare. Pontificibus, quod iis, qui publicas mulieres e lupanari extraxerint et duxerint uxores, hoc secundum *cap. 20. X. d. Sponsalib.* proficiat in remissionem peccatorum, nemo purioribus Sacris addictus temere concedet, et, si vel maxime inter opera charitatis ponendum esset, ejus causa foret, quod mulieres ejusmodi, quae sive quaestus sive libidinis explendae gratia meretriciam tam

vitam seclatae fuerint, per matrimonium et alia sustentationis subsidia, et uestionis remedium in thoro legitimo adipiscantur, adeoque a peccato ad bonam frugem reduci queant, quae causa utique in foemina luxuriosa, cui ob praesumptam mortui mariti intercessionem poena mortis remittitur, omnino cessat non modo, sed etiam verendum est, ne si conditionem nubendi iterum tam cito non inueniat, quod plerumque adulterio infamibus usu venire solet, remedio uestionis destituta pluribus et majoribus criminibus sese contaminet. Ex Constitutione Electorali Sax. 21. p. 4. ejusque verbis patescit, Serenissimum Constituentem quaestionem olim & tunc temporis inter Doctores agitatam: an nimirum heredibus competat Jus agendi contra viduam propter adulterium vivo marito commissum ad consequendam dotem, si ipse maritus criminaliter uxorem non accusauerit vel inscripserit? ita decidere voluisse, quod ad hoc, ut persecutio dotis heredibus detur, sufficiat, maritum adulterii gnarum uxorem expulisse, vel saltem conquestum esse, licet morte praeventus accusationem instituere non valuerit, unde a contrario nihil amplius sequitur, quam ubi maritus adulterium uxoris sciens, illudque dissimulans tacite remisit, heredes ejus accusare illam, et jure suo privare volentes, non esse audiendos, quemadmodum tale argumentum format Mollerus *ad dict. Constit.* n. 4. minime vero ulterius colligendum, quod, si
maritus

maritus adulterium perpetratum ignoraverit, post mortem ejus in jus heredes non succedant, id quod nec a Carpzovio citatus Mollerus ullibi affirmavit, quin potius et in *semestr. l. 4. c. 13. n. 2.* diserte tradit, in eo demum casu, si post delictum commissum aliquandiu vixisset maritus, nec tamen de eo questus unquam fuisset, uxorem superstitem non modo propria bona, sed etiam, quae ex pactis dotalibus, vel statuto et consuetudine loci, ex bonis conjugis lucratur, non amittere; Demus vero, Carpzovii a contrario sensu argumentum recte procedere, et a Serenifs. Electore Sax. communem opinionem, secundum quam heredes uxorem ob adulterium vivo marito commissum, si ad hujus notitiam non pervenerit, dote privare nequeunt, esse approbatam: nihilo magis tamen exinde illud inferri poterit, quod ob adulterium, vivo sed nesciente marito perpetratum, eo mortuo poenae capitis subjici vidua non debeat. Cum enim illa communis opinio potissimum imo solum eo nitatur fundamento, quod actio ad privationem tendat ad vindictam et injuriam, per adulterium marito illatam, adeoque eodem jure censeatur, quo actio injuriarum, quae heredi non datur, *Berlich. p. 4. concl. 30. n. 14. Carpz. in Pract. crim. qu. 65. n. 116. et c. 21. def. 4.* exinde manifestum fit, minime eandem subesse rationem inter actionem ad privationem dotis civilem, qua heredes persequuntur poenam sibi, tanquam ejus, qui laesus est, successoribus appli-

applicandam, et coercionem adulterii publicam et
criminales, quae non ad vindictam injuriae marito
illatam, sed eo, ut reipublicae per delictum laesae sa-
tisfiat, et legum conservetur autoritas, tendit, et ho-
dierno jure a Magistratu ex officio procedente per-
agitur, atque hoc ingens discrimen ac diversitatem
nullam extensionem admittere. Caeterum licebit
mihi ex *Constit. Electorali* 19, ubi diserte disponitur:
Daß wenn der Ehegatten einer vor den andern selbst bit-
ten / und sich erbiehen würde / demselben / ungeachtet gebro-
chener Treu und Glaubens / länger ehelich bewohnen /
daß alsdann dem Ehe- Stande zu Ehren die Straffe in
etwas gemildert / der schuldige Theil des Landes ewig ver-
wiesen werden / und der unschuldige demselben folgen solle /
a contrario sensu argumentari, quod nulla remissio
et intercessio conjugis innocentis possit effectum for-
tiri, nisi ab ipso conjugate fiat, et matrimonium per
adulterium ruptum redintegretur, eique suus honor
conservetur, adeoque praesumptam, quam vocant,
remissionem, cum nec ipse conjux intercedat, et,
quod maximum est, nulla sperari amplius queat ma-
trimonii redintegratio, non posse adultero ad remis-
sionem ultimi supplicii proficere. Etenim *Sereniss.*
Legislator non tantum ponderis tribuit remissioni
et intercessioni conjugis innocentis, ut propter eam
sit mitiganda poena adulterii, sed ad declarationem
ipsius, de redintegrando vel potius denuo contra-
hendo matrimonio, id hujus honori, eique promovendo
expressim largitur, ut subducatur supplicio adul-
ter,

b

ter,

ter, et adeo non remissio conjugis et intercessio, sed honor redintegrandi matrimonii proxima et adaequata mitigationis poenae causa existit, qua deficiente et cessante, merito et cessat, quod ejus intuitu statutum est, etiamsi in aliquo casu non obscura adfuerint argumenta, conjugem, si scivisset adulterium, et supervixisset, conjugem adulterum in thorum recepturum fuisse. Nec aliter sensisse Sereniss. Legislatorem, manifestius apparet ex constitutione inter non editas 6. p. 4. alias in ordine 21. quae hactenus quidem prelo nondum sunt subjectae, nihilominus tamen ao. 1572. in conventu Misnenensi, ubi de condendis Constitutionibus Electoralibus agebatur, a Juris Consultis propositae, et per Electorem Saxon. D. Augustum, ejusque Consiliarios, nec non Ordines Provinciales, ac sub manu et sigillo Serenissimi Electoris cum promulgatis et impressis Constitutionibus Collegiis Juridicis, ut sub formula: Sprechen wir nach hiesiger Lande bewerthen Rechten / secundum eas pronunciaretur, transmissae. Tenor ejus ita se habet: Wenn eine Person / die da ehlich ist bey Leben seines Ehegatten mit einer / so nicht ehlich ist / die Ehe bricht / und folgendts nach Absterben seines Weibes oder Ehemannes sich mit derselben verehliget / Obwohl diese Verbrechen nach Schärffe der Rechte mit der Straffe des Ehebruchs / als dießfalls mit Staupen = Schlägen an den Verbrechern könnte gestraffet werden / dennoch aber so haltens die Schöpffen = Stühle dafür / sintemahl solchen verbrechenden Ehe = Gatten / da sein Weib oder Ehemann noch am Leben wäre / solche Straffe dem Ehestande zu Ehren erlassen würde /

de / daß auch dieselbe Erlassung d'issals billig / wie gemeldet /
dem Ehstande zu Ehren zu geschehen / und beyde Personen
sonsten willführlich am Gelde oder mit Gefängniß oder aber
mit schlechter Verweisung gestraffet seyn möchten / oder
daß die Obrigkeit ihnen auferlegte / innerhalb gewisser Zeit
zu verkauffen / und sich aus demselben Gerichte und Gebie-
the weg zu begeben / alles nach Gelegenheit der Umstände /
da sie aber mit Gefängniß oder an Gelde gestraffet und al-
so getuldet würden / so wären sie auch der Kirchen-Straffe
des Orts unterworfen / qui tenor totidem verbis et-
iam in Consult. Saxon. tom. 2. p. 4. q. 25. recensetur.
Utique enim D. Elector cum iis, quorum opera in
concinmandis Constitutionibus usus est, statuit, con-
juges, qui vivente conjuge adulterium simplex
commiserunt, de jure poenae adulterii subjiendos,
eamque in hoc casu fustigationem esse, scilicet de
jure communi tam civili quam Saxonico, secundum
quae jura adulterii simplicis poenam, tam in marito
ad solutam prolapsa, quam uxore cum soluto con-
cumbente, fustigationem esse, ante promulgatas
constitutiones Juris Consultorum, qui earum compo-
sitioni ex mandato Electorali vacabant, sententia erat,
ut ex Consult. Saxon. cit. l. q. 9. liquet, nec quic-
quam addit de remissione praelumpta mortui con-
jugis, et propter eam mitiganda poena ordinaria,
quin potius, dum solummodo praescriptionis quin-
quennalis meminit, quae poenam hanc cessare faci-
at, simul innuit, nullam aliam, quam hanc, et eam,
quam in hac constitutione probat, superesse causam
ad poenam mitigandam ei, quae vivente marito ad-
ulterium

ulterium perpetravit, quo argumentandi genere in hac materia saepe usus est Carpzovius. Deinde cum D. Elector asserat, conjugum adultero poenam ordinariam remitti in honorem matrimonii eo casu, quando conjux ejus adhuc in vivis existens pro eo intercedit, eo ipso excludit remissionem, quam vocant praesumptam, ab effectu mitigandi poenam, quippe cui non assistit honor matrimonii ejusque conservatio, et tandem adjicit aliam causam remittendi poenam ei, qui vivente marito adulterium simplex commisit, honorem nimirum contrahendi vel contracti jam inter adulteram et eum, qui polluit ipsam vivente marito, matrimonii. Ex quibus jam satis constare arbitror, nullam aliam intercessionem conjugis causam existere leniendi poenam adulterii, nisi quam comitatur respectus et honor vel conservandi, vel integrandi et contrahendi matrimonii, atque circa intercessionem praesumptam, his omnino cessantibus, invito Jure tam Romano quam Saxonico eam defendi, et in foris tantum ipsi tribui, quod animadvertit et agnovit Brunnem. in *Process. Inquis. c. 9. n. 33.* Accedit, quod praesumptio illa, qua nititur conjugis defuncti remissio, et quae ferme pro praesumptione juris et de jure venditur, nulla lege contineatur, nec per legem sit introducta et approbata, ut requiritur ad praesumptionem juris et de jure, per ea quae habet *Menoch. praes. l. 1. q. 3. n. 20. et q. 4. n. 5. 6.* adeoque in meris

terminis praesumptionis hominis subsistat, eaque non tam probabilibus argumentis constet, quae non facile majori cum probabilitate possint subverti. Quamvis enim de homine Christiano morti vicino merito praesumatur, quod injurias sibi illatas, obtemperando regulis doctrinae evangelicae, sit remissurus et condonaturus, hoc tamen fieri potest absque redintegratione rupti per perfidi conjugis adulterium matrimonii, ad quam innocens conjux nulla lege nec divina nec humana obligatur, quin cum hoc cum aperto periculo sit conjunctum, ne, qui semel fregit fidem, ad eosdem mores redintegrato conjugio relabatur, et innocens conjux in discrimen et detrimentum fortunarum et existimationis, et salutis tum temporalis tum etiam saepe aeternae adducatur, his alienam vitam redimere, per ordinem charitatis christianae nec tenetur, nec ipsi integrum est, adeoque hoc facere et sese tanto periculo exponere quem voluisse, non temere, a quoquam et eo minus est praesumendum, quo minus ulla renunciationis juris quaesiti praesumptio est. Nec est, quod dictis obvertatur, quod ad praesumptam intercessionem simplex in effectu sufficiat remissio, nec conjux innocens, dum moritur, amplius ferre adulterum teneatur, adeoque facile et sine suo damno sanguini conjugis parcere posse, et immitem ac durum fore, si hoc detrectet. Quem admodum enim supra demonstratum est, remissionem

conjugis, nisi cum redintegratione matrimonii vel ad minimum cum serio proposito et declaratione recipiendi in thorum conjugis conjunctam, mitigationem poenae operari, quod ipse agnoscit Carpzovius *in pract. crim. q. 55. n. 116.* ita satis grave et molestum est viro honesto post fata, quae fregit conjugalem fidem, et ingenti ignominia ipsum affecit, ejus nomen, honorem et dignitatem, tanquam viduam honestam, retinere, lucra statutaria ex ejus bonis accipere, ac cum jam thoro et legitimo utionis remedio destituatur, ruendo in consuetas libidines ejus existimationem laedere, ac contaminare, et proinde non magis hoc virum honestum et sanae mentis voluisse, quam uxorem, si adulterium scivisset, bonorum suorum heredem institutum fuisse, quod minime credendum, & propterea uxorem heredem a marito scriptam, si post mortem ejus adulterii, ipso ignorante, commissi convincatur, hereditare privandam esse, ait Carpz. *p. 4. c. 21. def. 6. n. 4.* praesumi debet; Maxime vero eo casu, si paulo ante obitum conjugis adulterium resciscens conjux protestatur, de non redintegrando matrimonio, nec praesumptioni locus nec praesumptae intercessioni effectus esse poterit, cum frustra intercessio ejus praesumatur, de cuius contraria voluntate per expressam contestationem constat, arg. *l. 40. ff. mand. L. ult. C. d. negot. gestis*, et simplex sine animo redintegrandi matrimonii ad mitigationem poenae non proficiat. Praeterea Elector Sax D. Io. Georgius II. dum quod circa tacitam remissionem conjugem constanti observantia in suis collegiis introductum est in Decis. 82. confirmat, praesumptam remissionem non obscuram improbat, quam vero cum illa parum recte confundit Philippi *ibid. obs. 4.* Sed redeundum adhuc ad constitutionem non editam, atque amplius ex ea notamus, correctam a D. Electore Sax. in ea esse dispositionem Nov. 134. c. 12. quae non admittit sed irritat matrimonium inter adulteros copulatum, & approbata juris canonici placita, ducere eam, quam quis polluit

luit per adulterium, nisi alter eorum in mortem defuncti conjugis fuerit machinatus, vel ea vivente de matrimonio fidem sibi invicem dederint, permittentis in c. 6. X. de eo qui duxit in matrimonium. Deinde plus favoris tribui et honoris matrimonio futuro adulterorum, aut etiam ab ipsis jam contracto, quam quidem inter adulterum et conjugem redintegrando, cum hujus intuitu adulterii poena non amplius quam usque ad relegationem perpetuam remittatur, et ita quidem, ut intercedens innocens conjux simul ex Provinciis migrare cogatur, contra vero illius in gratiam arbitraria poena carceris et multae statuatur, aequaliter utrique adulterorum imponenda, adeoque a rigore constitutionis editae 19. p. 4. secundum quam, etiamsi ad intercessionem conjugis conjugii adultero poena ordinaria remittatur, nihilominus vir solutus ad conjugatam prolapsum poenae capitis et soluta cum marito concumbens, investigatione plecti debent, multum admodum recedatur. Restat jam, ut id, cujus causa haec scriptio suscepta est, paucis exequamur, et de vita et studiorum progressu Nobilissimi Jur. Candidati, cujus initio mentionem fecimus, quaedam commentemur. Patriam nactus est Görlicium urbem Superioris Lusatiae percelebrem. Patrem habet Virum Amplissimum FRANCISCVM STRAPHINVM, Scabinum de Republica Görlicensi optime merentem. Matrem veneratur ANNAM MARIAM, ex gente FORSTERIANA oriundam, foeminam omnibus sexus sui ornamentis praeditam. Ex quibus noster anno nonagesimo primo, quod proxime antecessit, seculi natus est. Fundamenta prima studiorum in tenera adhuc aetate parietes intra domesticos posuit; Deinde, ubi annum decimum aetatis tertium impleverat, in Gymnasio patrio disciplina Virorum solertissimorum, DN. KETTSCAVII, SCHWERDFEGERI, MOLLERI, HEINKII, HAMANNI, HANFFII, et, qui primo loco nominandus erat, DN. SAM. GROSSERI

SERI

SERI informatione usus fuit, cujus etiam lectionibus privatis assidue interfuit. Postea Lipsiam, illam divinae humanaeque sapientiae sedem, adiit, et cum Jurisprudentia Philosophiam sedulo conjunxit. Inter alios, quos ibi sectatus est, JCTos Consultissimorum cum primis Virorum DN. D. a RYssel, et DN. D. KLEPPERBEINII scholas uno diligentiae ordine frequentavit. Praecipue autem Magnificum DN. D. TITIVM, Antecessorem apud Lipsienses famigratissimum, et Potentissimi Regis nostri in Summo Appellationum Senatu Consiliarium Splendidissimum, qui tunc ad Jurisprudentiam suam privatam praelegebat, assidue auscultavit, et nullam a tanto JCTo proficiendi occasionem intermisit. Jam, confecto studiorum cursu, apud Ordinem nostrum nuper Summos in utroque Jure honores modeste ambiit, et ad examina admissus dignus omnino, qui his diligentiae praemiis condecoraretur, existimatus est. Proximo die Jovis Praefide PRO-RECTORE Magnifico DN. D. JO. BALTHAS. WERNHERO, Sacrae Regiae Majest. Polon. & Princ. Elect. Saxoniae ab Aulae & Justitiae Consiliis, et Antecessore Celeberrimo, DE MATRIMONIO REDINTEGRANDO publice disseret. Hunc itaque actum solemnem ut Illustrissimus Comes, Patres Congregentur, est quod enixe ab iis peto contendoque; Generosos autem Nobilissimosque Cives vel ob solam Praefidis Magnifici auctoritatem magna frequentia adfuturos esse, certissime mihi polliceor. Dabit Ordo noster mecum sedulo diligenterque operam, ut officia mutua, & suam vicissim inserviendi promptitudinem omni tempore declaret. P. P. Sub Sigillo Facultatis Jurid. Dom. VII. post Festum Trinitatis Anno cło 1733.

VITEMBERGAE, PRELO GERDESIANO.

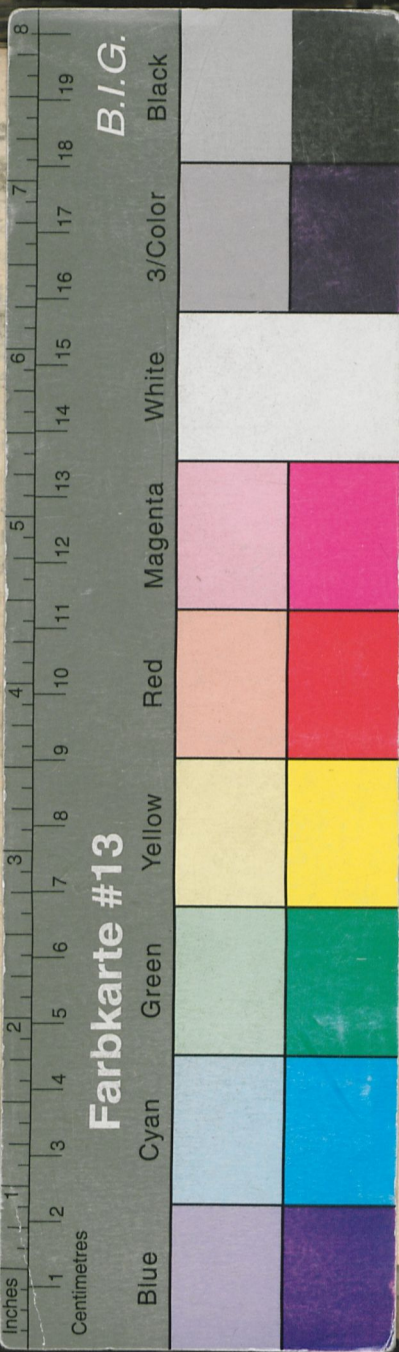
ULB Halle

3

005 361 737

1713 13 16 8 8

IS IVRIS CONSVLTORVM
IN
DEMIA VITEMBERGENSI
DECANVS
PAVLVS
HROETER,
TENTISS. POLONIAR. REGIS ET
AX. IN SVMMO PROVOCATIONVM
V CONSILIARIVS ET IVDICII
VINCIALIS IN MARCHIONATV
INFERIORIS LVSATIAE
ASSESSOR,
LECTORI BENEVOLO

S. P. D.
consone et missione conjugis

3.

